

Tjänsteutlåtande Nr: 2023-48

Utfärdat 2023-08-22

Diarienummer 0917/23

Handläggare: Ann-Sofie Johansson

Telefon:

E-post: ann-sofie.johansson@educ.goteborg.se

Yttrande till motion av Anders Svensson (M), Mariah ben Salem Dynehäll (L) och Kalle Bäck (KD) om att bevara kvalitativ och mångsidig vuxen- och SFI-undervisning, KF handling 2023 nr 68, SLK dnr 0513/23

Förslag till beslut

I utbildningsnämnden

- Att avstyrka motionen.
- Att översända nämndens yttrande till stadsledningskontoret.

Sammanfattning

Utbildningsnämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, Business Region Göteborg AB samt socialnämnd centrum ska yttra sig över motionen om att bevara kvalitativ och mångsidig vuxen- och SFI-undervisning.

Utbildningsförvaltningen ser att en vuxenutbildning där egenregi har en större andel tillsammans med ett fåtal andra aktörer leder till ökad kvalitet och måluppfyllelse samt ökad effektivitet för Göteborgs Stad. Med hänvisning till detta och till kommunfullmäktiges beslut om att vuxenutbildningen i högre grad ska utföras i egen regi och av folkbildningens aktörer samt att nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning har fått i uppdrag att avveckla regeln om att maximalt 25 procent av vuxenutbildningen får bedrivas i kommunal regi, föreslår Utbildningsförvaltningen att utbildningsnämnden avstyrker motionen.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Utbildningsförvaltningens bedömning är att en större andel eller majoritet av volymen i egen regi tillsammans med ett fåtal andra aktörer är mest fördelaktigt för att både kunna hålla hög utbildningskvalitet som också är kostnadseffektiv. Med en större volym inom egenregi finns förutsättningar för lägre priser än idag. Detta skulle även påverka priserna för Folkhögskolorna som har samma ersättningsnivå som egenregi. Sammantaget behöver kostnaderna inte bli högre vid en utökad volym inom egenregi om beställningen är väl analyserad och priserna har anpassats till en ny volym.

Det som i första hand ska vara styrande enligt motionen är kvalitet och därefter kostnadseffektivitet vilket skulle kunna ge högre priser än nuvarande avtal.

Utbildningsförvaltningens bedömning är att det är svårt att avgöra om motionens förslag kommer leda till en högre eller lägre total kostnad. Folkhögskolor får samma ersättning

som egenregin och dessa utgör en stor andel vilket påverkar den totala kostnaden för all Sfi.

Bedömning ur ekologisk dimension

Utbildningsförvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Utbildningsförvaltningens bedömning är att vuxenutbildningens kvalitet skulle kunna öka om egenregin fick en större andel. Genom dialog mellan utbildningsnämnden och nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning kan man komma överens om var i staden egenregin ska bedriva utbildning och även i vilken form genom olika inriktning utifrån målgruppernas behov. Med en stor volym utbildning finns det goda möjligheter att differentiera utbildningen efter skolbakgrund 1-3 och utifrån kurs A-D, vilket är gynnsamt för elevernas måluppfyllelse. Andelen Sfi som genomförs av Folkhögskolor kan inte i dagsläget påverkas då antagning sker av Folkhögskolorna själva, där huvudmannen inte har någon insyn eller påverkansmöjlighet.

Med ett ökat antal anordnare enligt motionens förslag ser Utbildningsförvaltningen att det kan bidra till en sämre kvalitet inom Sfi. För att kunna ge en kvalitativ utbildning krävs en stor volym så att inte elever med olika utbildningsbakgrund 1-3 får läsa tillsammans i olika kurser A-D. Detta missgynnar både elever som snabbt kan ta till sig kunskap men främst de som har kort skolbakgrund och mer långsam progression. Antalet Folkhögskolor är redan högt och påverkas inte av motionens förslag utan styrs av nationell lagstiftning.

Samverkan

I förvaltningens samverkansgrupp 2023-09-11.

Bilagor

1. Motion av Anders Svensson (M), Mariah ben Salem Dynehäll (L) och Kalle Bäck (KD) om att bevara kvalitativ och mångsidig vuxen- och SFI-undervisning, KF handling 2023 nr 68

Ärendet

Motionen är översänd till nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, Business Region Göteborg AB, socialnämnd centrum samt utbildningsnämnden för yttrande.

Utbildningsnämndens synpunkter ska vara stadsledningskontoret tillhanda senast den 2 oktober 2023.

Beskrivning av ärendet

I motionen beskrivs hur Göteborg i dagsläget bedriver en vuxenutbildning och SFI-undervisning som på många sätt är kvalitativ och mångsidig. Flera olika

utbildningsleverantörer får vara med och bidra och det finns en mångsidighet i pedagogiskt upplägg. Utbildningen bedrivs på ett kostnadseffektivt sätt där skattebetalarnas pengar används ändamålsenligt och ansvarsfullt. Enligt motionärerna vill de rödgröna (S, V, MP) ändra på detta genom en drastisk och omvälvande inskränkning till att i huvudsak bedriva allt i egen regi. Motionärerna lyfter vidare fram tre centrala aspekter som de anser riskerar att förloras om vuxenutbildningen i Göteborg i huvudsak kommer att bedrivas i egen regi; tillvaratagandet av goda krafter från den idéburna sektorn och civilsamhället, mångsidighet samt kostnadseffektivitet.

Motionens förslag till beslut i kommunfullmäktige:

1. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning får i uppdrag att tillse att den idéburna sektorn, näringslivet och civilsamhället även fortsättningsvis får en självklar plats inom SFI:n och vuxenutbildningen där kvalité står i fokus och är styrande inom såväl SFI:n som vuxenutbildningen.
2. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning får i uppdrag att säkerställa att den idéburna sektorn, näringslivet och egenregin konkurrerar på lika villkor där kvalité i första hand och kostnadseffektivitet i andra hand skall vara avgörande vad gäller SFI-undervisning och andra utbildningar i svenska språket.
3. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning får i uppdrag att säkerställa att antalet leverantörer inom de olika avtalsområdena inte blir färre.

Utbildningsförvaltningens bedömning

2004 fattades beslut i kommunstyrelsen att Göteborgs Stad ska ha en egenregi för den kommunala vuxenutbildningen tillsammans med den verksamhet som upphandlades av Vuxenutbildningsförvaltningen. Beslutet innebar ett antal ställningstaganden som också finns i den överenskommelse som tecknats mellan förvaltningen för Arbetsmarknad- och vuxenutbildning (beställare) och Utbildningsförvaltningen (utförare). Här beskrivs att den verksamhet som bedrivs i egen regi ska hålla hög kvalitet. Det utbud som finns i egen regi ska vara utformat på ett sådant sätt att det möjliggör att både driva verksamheten med god ekonomi vilket ofta kräver en viss volym, men också att nyttja de resurser som finns inom egenregin på ett effektivt sätt i form av lokaler och utrustning.

Utbildningsförvaltningen ska, enligt överenskommelsen, tillsammans med förvaltningen för Arbetsmarknad och vuxenutbildning samarbeta till gagn för medborgaren och på så vis hjälpas åt för att säkerställa rätten till utbildning. Tillsammans bidrar samarbetet till att nå de nationella målen, höjd utbildningsnivå, sänkt arbetslöshet, minskat beroende av försörjningsstöd samt minskade kostnader för sjukskrivning. Genom den överenskommelse som finns mellan parterna säkerställs beredskap, stabilitet och kompetens inom de utbildningssektorer där kommunen har lagstadgad skyldighet att erbjuda utbildning. Oavsett utbildningsvolym och utbud ska egenregin alltid ha en verksamhet av hög kvalitet och som uppfyller de nationella kraven men även arbetslivets krav och behov. Hur stor andel som utförts i egen regi, av den totala andelen vuxenutbildning, har reglerats utifrån politiska beslut och har varierat över tid mellan 25-35 procent.

I Göteborgs Stads budget för 2023 finns ett mål om att vuxenutbildningen i högre grad ska utföras i egen regi och av folkbildningens aktörer. Nämnden för arbetsmarknad och

vuxenutbildning har fått i uppdrag att avveckla regeln om att maximalt 25 procent av vuxenutbildningen får bedrivas i kommunal regi. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning har också fått i uppdrag att i samverkan med Utbildningsnämnden inleda ett arbete för att Göteborgs Stad i huvudsak ska anordna Sfi och andra utbildningar i det svenska språket i egen regi.

Idag fördelas vissa delar av vuxenutbildningen till egenregi i sin helhet där man ser ett värde av kontinuitet, exempelvis komvux som anpassad vuxenutbildning eller utbildningar där staden investerat i lokaler och utrustning, exempelvis yrkesutbildningar inom restaurang och bageri. Inom andra utbildningsområden utför egenregi tillsammans med externa utförare utbildning, exempelvis Svenska för invandrare (Sfi). Den del som inte utförs inom egenregi upphandlas av förvaltningen för Arbetsmarknad och vuxenutbildning.

Inom Sfi kan eleverna också välja att studera på Folkhögskolor. Här finns ett nationellt regelverk som innebär att Folkhögskolor själva beslutar om antagning av eleverna och får ersättning från hemkommunen. Folkhögskolornas ersättning är idag densamma som för egenregi. Andelen som väljer att studera Sfi på Folkhögskolor har ökat över tid och står nu för en betydande andel.

Beroende på avtalsområde är olika många leverantörer upphandlade. Inom små utbildningsområden kan det finnas en leverantör och inom större avtalsområden kan fler leverantörer finnas men det är då vanligt att man har olika inriktningar, exempelvis grupp, flex, validering, distans etc. Det är oftast inte konkurrens om eleverna då det inte är samma utbildning som erbjuds utan beror på vilken inriktning eller studieform eleven vill/kan studera inom. Inom Sfi kan man som sökande önska leverantör men i huvudsak styrs fördelningen utifrån rangordning vid upphandling och eleven tilldelas leverantör, samt den plats som leverantören verkar på. Upphandlad Sfi och Sfi i egen regi finns idag på få platser i staden medan den utbildning som bedrivs av Folkhögskolor finns på fler platser. Folkhögskolorna är ofta små och eleverna får ofta studera Sfi i grupper som inte är renodlade på nivå (1-3) eller kurs (A-D). Detta missgynnar både elever som snabbt kan ta till sig kunskap men främst de som har kort skolbakgrund och mer långsam progression. Enligt Skolverkets statistik ser man att andelen legitimerade lärare med behörighet inom Sfi generellt sett är låg. Hos upphandlade leverantörer ställer förvaltningen för Arbetsmarknad och vuxenutbildning krav på viss andel behöriga legitimerade lärare. Inom egenregi är alla Sfi-lärare legitimerade och behöriga att undervisa inom Sfi.

Utbildningsförvaltningen ser det som positivt med en stor verksamhet, och att det gynnar mångsidighet och kostnadseffektivitet. Genom detta kan man som anordnare differentiera utbildningen i nivåer och kurser. Man kan också utforma utbildningen utifrån elevernas intresse mot framtida yrke osv. Med få elever blir möjligheten till variation liten och innebär ofta svårigheter att få ekonomisk bärkraft. Genom en ökad egenregi skulle man i högre grad kunna påverka var i staden det ska vara möjligt att studera Sfi för att möta de önskemål som finns hos eleverna. Många elever med kort skolbakgrund har exempelvis önskemål om att studera på en skola som finns i närheten av sin bostad medan det ofta är av mindre vikt för elever med längre skolbakgrund.

Vid utformningen av utbildningar i egen regi är utgångspunkten att eleverna ska lyckas och nå målen men det ska också vara en god arbetsmiljö för både elever och personal som

tillsammans utvecklar och förbättrar verksamheten. Det ska finnas möjlighet till gemensam tid för att utveckla verksamheten, tid till för- och efterarbete, rimligt antal undervisningstimmar osv.

Det är viktigt att det finns en god dialog om det utbud som egenregin ska ha så att de uppdrag som läggs till egenregin har möjlighet att drivas effektivt. Dialog om utbud sker delvis genom politiska målsättningar men främst genom dialog mellan utförare och beställare. Egenregin verkar inom Göteborgs Stad och med de förutsättningar som staden ger. Det innebär bland annat att medarbetare har anställningstrygghet och att gemensamma kostnader för staden fördelas till alla verksamheter. Kostnadsmässigt så har egenregin ibland högre priser än upphandlade utbildningsanordnare utifrån de förutsättningar som anges ovan, men inom vissa områden är priserna desamma. Utgångspunkt för prissättningen är självkostnad, med en rimlig arbetsmiljö för personalen.

Egenregin erbjuder alternativa former av utbildning för att öka sysselsättningen och minska arbetslösheten i Göteborg och bidrar gärna än mer i detta arbete framgent. Egenregin har ofta mött upp med utbildningsplatser på kort varsel, speciellt inom områden där man redan är verksam. När nya uppdrag ska tas fram krävs en dialog tillsammans med uppdragsgivare, och ju tidigare vi som utförare bjuds in i dialogen desto snabbare kan insatsen starta.

I Göteborgs Stads budget för 2023 finns ett mål om att vuxenutbildningen i högre grad ska utföras i egen regi och av folkbildningens aktörer. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning har fått i uppdrag att avveckla regeln om att maximalt 25 procent av vuxenutbildningen får bedrivas i kommunal regi. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning har också fått i uppdrag att i samverkan med Utbildningsnämnden inleda ett arbete för att Göteborgs Stad i huvudsak ska anordna Sfi och andra utbildningar i det svenska språket i egen regi. Utbildningsförvaltningen har än så länge inte sett att budgetbesluten genomförts i några delar.

Mot bakgrund av detta föreslår Utbildningsnämnden att avstyrka motionens förslag till beslut och att Förvaltningen för Arbetsmarknad och vuxenutbildning tillsammans med Utbildningsförvaltningen i stället arbetar för att genomföra besluten i Göteborgs Stads budget. Dessa leder enligt Utbildningsförvaltningen till en vuxenutbildning med ökad kvalitet och måluppfyllelse samt ökad effektivitet för Göteborgs Stad.

Tomas Berndtsson

Ann-Sofie Johansson

Förvaltningsdirektör

Utbildningschef